

Encyklopedia Solidarności

https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/23770,Zaklady-Technologicznych-Urzadzen-Sterujacych-Bester-w-Bielawie.htm
19.05.2024, 16:39

Zakłady Technologicznych Urządzeń Sterujących Bester w Bielawie

Hasło wydrukowane w **Tom IV**

Zakłady Technologicznych Urządzeń Sterujących Bester w Bielawie, powstały 1946 na bazie przedwojennych niemieckich zakładów Kruppa. Wytwarzano spawarki, prostowniki, automaty do produkcji, obudowy do urządzeń. Zakład zatrudniał ok. 700–1000 pracowników.

30 VIII 1980 wybuchł strajk okupacyjny załogi Wydz. Mechanicznego, organizatorami byli Władysław Biały i Roger Langner, 31 VIII 1980 rozszerzył się on na cały zakład. Utworzono KS: przew. W. Biały, Józef Gonet, R. Langner, Ryszard Foltiński, Władysław Krocak, Jan Kunigowski, Leszek Lisek, Zbigniew Makles, Stanisław Mączniewski, Jerzy Pietrasiński, Jerzy Sawarski, Antoni Smaga, Ryszard Zbierajski. IX 1980 powstał [Komitet Założycielski](#) (przew. W. Biały). Do „S” zapisało się ok. 85 proc. załogi. 13 XII 1980 wybrano KZ: przew. W. Krocak, z-ca J. Kunigowski, Bronisław Grzędziel, Kazimierz Juraszek, Andrzej Kiełbasa, Tadeusz Kupis, J. Sawarski, Stanisław Soldat.

14 XII 1981 załoga zorganizowała strajk okupacyjny, w którym wzięło udział ok. 600 osób, powołano KS (przew. W. Krocak). 15 XII 1981 w nocy strajk zakończono podpisaniem porozumienia między KS a MO i wojskiem, w wyniku którego organizatorzy nie zostali internowani.

I 1982–1984 grupa działaczy „S” z Besteru prowadziła działalność podziemną, m.in. R. Foltiński, K. Juraszek, J. Kunigowski, W. Krocak, L. Lisek, S. Mączniewski, S. Soldat, R. Zbierajski: kolportaż ulotek i prasy podziemnej, m.in. „Z Dnia na Dzień”, „Z Rąk do Rąk” i „Odgłosów”, zbieranie składek związkowych i współpraca z Tymczasową MKK Ziemi Dzierżoniowskiej. 13 XII 1982 i I 1983 J. Kunigowski,

W. Kroczak, R. Zbierajski wyemitowali w Bielawie audycje Radia „Solidarność”. 1983 S. Mączniewski, Zbigniew Zatorski, Marian Moskwa, Stanisław Antoniak podjęli próbę stworzenia w zakładzie TKZ, organizowali akcje ulotkowe, kolportaż prasy podziemnej (m.in. dzierzoniowskie „Z Rąk do Rąk”), wykonywali napisy na terenie zakładu i miasta, prowadzili zbiórki pieniędzy dla represjonowanych i zwalnianych z pracy członków „S”; 1984 zatrzymani. 1983–1986 R. Zbierajski, a nast. R. Foltiński organizowali druk bielawskiego pisma podziemnego „Odgłosy” wydawanego przez działaczy podziemnej „S” z Zakładów Przemysłu Bawełnianego Bielaw w Bielawie, na terenie zakładu skrytki, w których można było zostawić informacje dla redakcji. 29 X 1983–2 III 1984 S. Mączniewski był aresztowany z powodu kolportażu i działalności w nielegalnym związku, 25 VII 1984 Sąd Rejonowy w Dzierżonowie umorzył sprawę na mocy amnestii. 1984 W. Kroczaka zwolniono z pracy. 1983–1984 w wyniku represji SB, których doznali działacze Besteru, oraz śmierci ks. Jerzego Popiełuszki aktywność podziemna pracowników zmalała. 1985–1989 część z nich działała w Duszpasterstwie Ludzi Pracy przy parafii Wniebowzięcia NMP w Bielawie (m.in. J. Kunigowski, S. Mączniewski, R. Zbierajski).

III 1989 utworzenie Komitetu Organizacyjnego „S”, w składzie m.in. J. Kunigowski, R. Zbierajski, R. Foltiński i A. Smaga. 4 III 1989 przedstawiciel zakładu wszedł w skład Międzyzakładowego Zespołu Koordynacyjnego „S” w Bielawie. 18 IV–VI 1989 J. Kunigowski członkiem KO „S” Ziemi Dzierżoniowskiej. VI 1989 wybór KZ, przew. Janina Hrynek. W wyniku przekształceń własnościowych od 2002 zakład stał się amerykańsko-polską firmą Lincoln Electric Bester SA.

Janusz Maniecki

[Bielawa, Region Dolny Śląsk](#)

[Zgłoś błąd](#)